helwist.com
Kurdish Independent Left Web Publication
هەڵوێست
نێت بڵاوکێکی چەپ و سەربەخۆیە

دەستێوەردان و توانایەکانی ئیتڵاعات (ی - حکوومەتی ئێران) لە باشووری کوردستان

چیا حوسێن زادە / هەولێر

خوێنەری هێژا، ئەم دەقەی خوارەوە شێوە ڕاپۆرتێکی گۆڤاری "لڤین"ــە لە سەر کار و چالاکی و تواناییەکانی ئیتڵاعاتی حکوومەتی ئێران لە باشووری کوردستان. دیارە ئەم شێوە ڕاپۆرتە ساڵی پار(17/10/2009) بڵاو کراوەتەوە و ڕەنگە ئێستە هێندێک گۆڕان بەسەر شێوەکار و قەوارەی ناوەندە ئیتڵاعاتیەکانی ئێران جێگر لە باشووری کوردستان دا هاتبێ، بەڵام ئاشکرایە قەوارەی گشتیی کاری ئتڵاعاتی ئێران، مەبەست و ئامانجەکانی و رادەی دەست ڕۆیشتنی لە هەرێمی کوردستان و بەتایبەت لەسەر سەرکردەکانی حیزبەکانی باشوور(بەتایبەت یەکێتی و پارتی و حیزبە دەسکردەکانی خۆی) زیادی نەکردبێ کەمی نەکردوە. بەتایبەت کە ئێستە و پاش بەکردەوە گەیشتنی گەمارۆکانی نەتەوە یەکگرتوەکان و ئامریکا دژی ئێران، قاچاخی بەنزین یش هاتوەنێوان دەسەڵاتدارانی باشوور و دەستوپێوەندەکانی حکوومەتی ئێرانەوە.

وەک خوێنەر پاش خوێندنەوەی ئەم دەقە هەستی پێدەکات، زۆربەی ئەو خاڵانەی لەم شێوە ڕاپۆرتەدا لەسەر حکوومەتی ئێران و ناوەندی جاسووسیی(ئیتڵاعات) باسکراون، لانی کەم بۆ خەڵک ئاشکران ، جیا لەوەش هێندێک لە زانیاریەکان وەک ژمارەی تێکۆشەرانی ڕۆژهەڵاتیی تێرۆرکراو لە باشووری کوردستان و هاوکاریی ڕاستەوخۆی هێندێک بەرپرس و چەکداری یەکێتی لەم تێرۆرانەدا و ئاستی کاولکاریی حکوومەتی ئێران لە تەشەنەدا ئیعتاد و مادە سرکەرەکان و... کامیل و دەقیق نین. بەڵام سەرەڕای ئەمانەش ڕاپۆرتەکە زۆر زانیاریی بەکەڵک و جێ سەرنج دەگرێتە خۆی و دەبێ بۆ مێژوو تۆمار بکرێ.

ڕەنگە بۆ هێندێک کەس ئەو پرسیارە بێتە گۆڕی بۆ پاش نزیک بەیەکساڵ من ئەم شێوە ڕاپۆرتە بڵاو دەکەمەوە؟ وەڵامی بۆ ئەو پرسیارە ئەوەیە کە پاش بڵاو بوونەوەی وتووێژی گۆڤاری لڤین لەگەڵ نووسەری ناوەندە ئەمنیتیەکانی وەزارەتی ئیتڵاعاتی ئیران(قانعی فەرد) و هاتنە گۆڕی هێندێک ئیدیعای ناوبراو ، لە حەرەکەتێکی حیسابکراو و هاوئاهەنگدا هەر دوو حیزبی دەسەڵاتداری باشوور ، بە کەڵکوەرگرتن لە ناوەندەکانی هەواڵدەری خۆیان و دنەدانی کۆڕ و کۆمەڵی نانخۆریان، شەپۆلێکی تەبلیغی یان دژی گۆڤاری لیڤین خستوەتە ڕێگە کە تەنانەت تا هەڕەشەی کوشتن و تێرور کردن چوونەتە پێش. لە نێوان هەڕەشەکان دژی لڤین ئەو ئیدیعایەش هاتوەتە ئاراوە کە گۆیا لڤین بەچەشنێک لایەنگریی لە قسەکانی قانعیفەرد(و ئیتڵاعاتی ئیران) کردوە. گەرچی هەر خوێنەرێکی بەویژدان و خاوەن تۆسقاڵێک تێگەیشتوو بە خوێندنەوەی ئەو وتووێژە بۆی دەردەکەوێت کە لڤین لەو وتووێژەدا ئەرکی ڕۆژنامەوانیی ۆی بەجێگە هێناوە و تەنانەت هێندێک جار لای لە قانعی فەرد گرتوە و پێچیداوە تا ناراستیی ئیدیعاکانی بخاتە ڕوو، بەڵام بڵاوکردنەوەی راپۆرتێکی لەم چەشنە (ئەم ڕاپۆرتە لەسەر ئیتڵاعات)دەری دەخات کە ئەم گۆڤارە(لڤین)، سەرەڕای ئەوە تا بوە هەردوو حیزبی دەسەڵاتدا چاویان بەرایی دیتنی نەبوە و سەرەڕای ئەوە کە دەزانین حکوومەتی ئێران چەندە لە باشوور و لەنێو دەزگای حکوومەتیدا دەست ڕۆیشتوە، بەڵام دیسان بوێرانە راپۆرتێکی ئەوتۆ لەسەر حکوومەتی ئێران بڵاو دەکاتەوە. پێویستە ئاماژە بەوەش بکرێت کە دەقەکە لەباری ێنووس و ڕەوانکردنەوە (بی ئەوە ناوەرۆک گۆردرابێ)سووکە دەسکاریەکم کراوە تا بۆ هاونیشتمانانی ڕۆژهەڵاتی خوێندنەوە و تێگەیشتنی ئاسانتر کرابێت.فەرموون ڕاپۆرتەکە بخوێننەوە و قەزاوەتیش هەر بۆ ئێوە بێت:

ئیتڵاعاتی ئێران لـە باشووری کوردستان

هەمیشە ئەوەی کە داڵدەی ئۆپۆزسیۆنی دەوڵەتێك دەدات، لە ڕاستیدا دژایەتیی ئەو دەوڵەتە دەکات. ئەگەر دژایەتییەکە لەنێوان ئەو دوو دەوڵەتەدا ئاشکرابێت، ئەوا داڵدەدانەکە راستەوخۆ و ئاشکرایە، ئەگەر دژایەتییەکەش نهێنی بێت، ئەوا داڵدەدانو هاوکارییەکەش ناڕاستەوخۆ دەبێت.

لەسەر ئەم بنەمایە ئێرانی سەردەمی کۆماریی ئیسلامی باشترین داڵدەدەری شۆرشی کوردی باشوورو حیزبی باشووری کوردستان بووە، بەتایبەتی لە ماوەی شەڕی نێوان عێراقو ئێراندا. هاوکاریی لۆجیستیو مادیی پێشکەشکردوونو خاکەکەی دەیان ساڵ شوێنی حەوانەوەی ئۆپۆزسیۆنی عێراقی بەگشتیو حیزبە کوردییەکان بەتایبەتی بووە. ئەو ناوەندی ئەرکی رێکخستن و پڕاگەیشتنی پەیوەندیی نێوان ئەم دەوڵەتانە و ئۆپۆزسیۆنی لە ئەستۆ بوە، دەزگا هەواڵگرییەکانی ئەو وڵاتانە بووە. بەم پێیەش داڵدەدانی حیزبە کوردییەکانی کوردستانی عێراقی پێش راپەڕینی ساڵی 1991 لەژێر باڵی ئیتلاعاتی ئێراندا بووەو هەر لەلایەن ئەوانیشەوە مامەڵەیان لەگەڵ کراوە .

ئیتلاعات یان هەر دەزگایەکی دیکە کە یارمەتیی ئۆپۆزسیۆنی وڵاتێك دەدات چاوی لە دوژمنی هاوبەشو دابینکردنی بەرژەوەندییەکانی خۆیەتی لەو وڵاتەدا. بۆیە هەمیشە ئۆپۆزسیۆنەکان لەپێناوی مانەوەو بەردەوامبوونی داڵدەدانو یارمەتییان، ناچار بە مەرجی دەزگا هەواڵگرییەکانی ئەو وڵاتانە بوون، ئەگەرچی ئەو مەرجانە زۆر کات قورس بوونو دژی بیروبۆچوونو باوەڕی خودی ئەو حیزبانە بوون، و ناچار بە ئەنجامدانی کراون. بەڵام لەم رووەوە لەنێوان حیزبە کوردییەکاندا هەڵوێستی جیاواز بەرچاو دەکەوێت. بە نموونە پارتی دیموکراتی کوردستان کە لەلایەن دەوڵەتی ئێرانی سەردەمی شاوە داڵدەدرابوو. لەلایەن ساواکەوە شەڕی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانی پێکراو لە شارەکانی (شنۆو نەغەدە) شەڕی کوردو کوردیان قبوڵ کرد لەپێناوی مانەوەی یارمەتییەکانی شادا. هەروەها بزووتنەوەی ئیسلامی بەرامبەر بەردەوامبوونی پەیوەندییەکانی لەگەڵ ئێراندا چەندین کاری بۆ ئیتڵاعات کرد، لەوانە؛ تەسلیمکردنەوەی چوار کادیری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بە ئیتڵاعات کە دواتر ئیعدام کران. یەکێتیی نیشتیمانییش لەسەر داواکاریی ئێران جارێك پەلاماری دیموکراتو جارێك پەلاماری حیزبی کۆمۆنیستی دەدا. کەچی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە سەردەمی د. قاسملوودا لەمڕووەوە خاوەن هەڵوێستێکی جیاوازە کە شایانی باسکردنە. کاتێك ئامادەنەبوو لە بەرامبەر هاوکارییەکانی رژێمی سەدامدا بۆ حیزبەکەی چاو لە تاوانی هەڵەبجە بپۆشێتو ئەو داواکارییەی سەدام قبوڵبکات کە دەیویست لە ساتەوەختی هەڵەبجەدا پێشوازیی لێبکات. قاسملوو دەیزانی قبوڵنەکردنی ئەم داوایە مانای کۆتاییهاتن بە یارمەتیەکانی رژێمی سەدام دەگەیەنێت بۆ ئەوان وەکو حیزبێکی ئۆپۆزسیۆنی ئێران کە زۆریش پێویستیان بوو. کەچی قاسملوو رازی نەبوو فیشەکێك بە حیزبە کوردییەکانی عێراقەوە بنێت. هەرچەندە ئەم هەڵوێستەی د. قاسملوو بەقورسی لەسەر حیزبی دیموکرات شکایەوە، بەڵام بۆ هەتاهەتایە جێگای ستایشی مێژووە .

ئەوە شتێکی شاراوە نییە کە پێش راپەڕین ئیتڵاعات هەیمەنەی تەواوی بەسەر حیزبە کوردییەکاندا هەبوو، چونکە ئێران تەنها دەروازە بوو. ئەم دەروازەیەش دەیویست پەیوەندییەکانی لەگەڵ ئەم حیزبانەدا بخاتە چوارچێوەی ستراتیژە سیاسیو ئەمنییەکەی خۆیەوە .بەڵام بەدرێژایی ئەم ماوەیە پەیوەندییەکانی لەگەڵ یەکێتیی نیشتیمانیی باشتر بووە لە پەیوەندییەکانی لەگەڵ پارتیدا. چونکە لە تێروانینی ئێراندا پارتی هاوپەیمانو دۆستی ئیسرائیل بووەو بەشێك لە سەرکردەکانی لەسەر دەستی موساد مەشقو راهێنانیان پێکراوە. بەڵام بۆ یەکێتیی نیشتیمانیی بارودۆخەکە جیاوازبووە، چونکە هەر لە سەرەتای دامەزراندنیەوە کە لە سوریا بووە، لەناو هێڵی بەرەی یەکگرتووی عەرەبدا بووەو بەئاشکرا لایەنگری کێشەی فەلەستینو دژایەتیی ئیسرائیلیان کردووە، بەم پێیەش هاودۆستو دوژمن بوون لەگەڵ ئێراندا. هەر لەبەر ئەوەش پەیوەندیی لەگەڵ یەکێتییدا ئاسانترو سەرکەوتووتر بووە بۆ ئێران تاوەکو پارتیو بەدرێژایی مێژوو کۆماری ئیسلامیی ئێران سڵی لێکردوونەتەوە، بەتایبەتی ئەگەر ئەوە لەبەرچاو بگرین کە پێش شۆرشی ئێران پارتی پەیوەندیی پتەوی لەگەڵ دەوڵەتی شاو

دەزگای (ساواك)دا هەبوو. ئەمەش بەو مانایە دێت کە پارتی دۆستی دوژمنەکانی شۆرشی ئیسلامی ئێران بووە.
لەدوای راپەڕینی ساڵی 1991ەوە، هاتنەناوەوەکانی ئێران بۆ هەرێمی کوردستان بەڕوونی بەرچاو دەکەوێت، ئەویش بەهۆی دوو فاکتەری گرنگەوە:

1- پێویستیی ئابووری: هەرێمی کوردستان لەژێر دوو گەمارۆی گەورەی ئابوورییدا بوو؛ گەمارۆی نێودەوڵەتیی‌و گەمارۆی حکومەتی عێراق .لەم ڕووەشەوە ئێران دەروازەیەکی گرنگی دابینکردنی پێداویستییەکانی ژیانی رۆژانەی خەڵك بوو .

2- پێویستی سیاسی: راپەڕینی ئازاری 1991 بە مانای ئەوە بوو کە دۆستەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران بەتایبەتی یەکێتیی‌و سۆسیالیست‌و بزووتنەوەو تا رادەیەکیش پارتی دەسەڵات دەگرنە دەست، ئەمەش مافی ئەوە بە ئێران دەدات کە لە هەرێمی دۆستەکانیدا دەستکراوە بێت. ئەمە جگە لەوەی لە تەواوی ئەو ساڵانەدا ئێران دەروازەی سەرەکیی هاتوچۆی بەرپرسەکانی کورد بووە. لەو سەرەتایەوە بەهۆی ناسەقامگیریی باری ئابووری‌و سیاسی‌و ئابوورییەوە ئێران ئەو دەستکراوەییەی بۆ چووە سەرو بە خەیاڵی ئاسوودەوە کەوتە لەناوبردنی نەیارەکانی لەسەر خاکی هەرێمی کوردستان‌و بەئاشکرا لەناو ماڵو بارەگاو شەقامو تەنانەت لە بازگەکانیشدا کەوتنە تیرۆرکردنی نەیارەکانیان، بەتایبەتی کادرو سەرکردەو ئەندامی حیزبە ئۆپۆزسیۆنەکانی ئێران.

بەپێی زانیارییەکانی (لڤین) هەتا ئێستا لە هەرێمی کوردستاندا 300 کەس لە سەرکردەو کادیرو ئەندامانی حیزبە کوردییەکانی ئێران بەدەستی ئیتلاعاتی ئێران تیرۆر کراون. کە لە نێو ئەوانەدا 150 کەس بەتەنها ئەندامی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران‌و 100 کەسیان ئەندامی کۆمەڵەو 30 کەسیان شۆرشگێران‌و ئەوانی دیکەش لە حیزبەکانی دیکە بوون. ئەوەی جێگەی تێرامانە بەشی زۆری ئەم حاڵەتی تیرۆرانە لە سنووری پارێزگای سلێمانیدا بوون‌و کەمترین جاریش بکوژەکە ئێرانی بووە. رەنگە سەرنجدانێکی ورد لەم بابەتە هێندە زیرەکیی نەوێت بۆ ئەوەی کە وەڵامگەلێکمان دەستبکەوێت .

بەشێکی زۆری ئەم کردەوانەش لە ساڵانی سەرەتای نەوەدەکاندا ئەنجامدراون. ئەمە جگە لەوەی لە سەرەتای ساڵانی نەوەدەکانەوە ئێران بەئاشکرا نووسینگە(مەقەڕ)ی قەرارگای رەمەزانی هێنایە شارەکانی کوردستانەوەو لە شارەکانی سلێمانی‌و هەولێرو دهۆك‌و هەڵەبجە بارەگایان کردەوە، لە کاتێکدا قەرارگای رەمەزان دەزگایەکی ئیستیخباراتییەو سەر بە سوپای قودسە. ئەمەش ئەوپەڕی دەستکراوەیی ئێران لە هەرێمی کوردستاندا دەسەلمێنێت، چونکە هیچ شوێنێك نییە بەئاشکرا بارەگای ئیستیخباراتیی وڵاتێکی دیکەی لێکرابێتەوە.

ئەم بارەگایانەی قەرارگای رەمەزان چەند کارێکیان دەکرد، لەوانە: پەیوەندیی لەگەڵ هەندێك لە حیزبە سیاسییەکانی کوردستان‌و تەنانەت پرینەوەی مووچە بۆیان، دروستکردنی پەیوەندی لەگەڵ سیاسیی‌و سەرۆك عەشیرەت‌و خەڵکی ئاساییداو راکێشانیان بەلای ئیتلاعات‌و ئەنجامدانی کاری تیرۆریستی پێیان .لەم ڕووەشەوە خراپیی باری ئابووریی خەڵکیان دەقۆستەوە. ئەمە جگە لەوەی راستەوخۆ چەند حیزبێکیان دروستکرد کە راستەوخۆ کاریان بۆ ئیتلاعات دەکرد. لەوانە **پارتی راپەڕینی کوردستان، کە کەمالی مام رەحمان ماوەتی سکرتێری** بوو، لەکاتی دروستبوونیدا 400 موزەلیی بەکارنەهاتوو و هاوەنیان لەلایەن ئیتلاعاتەوە پێدراوە، ئەم حیزبە لەلایەن کەسێکەوە سەرپەرشتی دەکرا بەناوی ئاغای ئەحمەدی. لە ساڵی 1995دا ئەم گروپە دەستی هەبووە لە تیرۆرکردنی زیاتر لە 20 کەسی کۆمەڵەو دیموکرات. هەروەها لەو ساڵانەدا پیلانێکیان دارشت بۆ ئەوەی بە هاوکاریی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و تیمی کۆماندۆی سوپای پاسدارانی ئێران تەسفیەی کۆمەڵە بکەن. هەروەها لەبەردەم مەڵبەندی سلێمانی یەکێتیی دوو پێشمەرگەی کۆمەڵەیان تیرۆرکرد بەناوەکانی (عوسمانی فەرمانی)و (عوسمانی کیانی)و دواتر یەکێتیی لەسەر فشاری کۆمەڵە بکوژەکانی گرت‌و سیانی لێ ئیعدام کردن. ئەم گروپە دواتر بەلای پارتیدا شکانەوەو پاشان هەڵوەشانەوە. **ئێستا کەمالی مام رەحمانی ماوەتی لە شاری ورمێ دادەنیشێت‌و پلەی بەرزی لە ئیتلاعاتدا هەیە**، بەڵام لەژێر ئیقامەی جەبریدایەو بۆی نییە ئەو شارە بەجێبهێڵێت .

گروپی دووەم، گروپی ئاگری سووری کوردستان (ئاسك)ە کە محەمەد پێنجوێنی سکرتێریان بوو، (ئاسك) یەکێك بوو لەو گروپانەی کە راستەوخۆ کاریان بۆ ئیتلاعات دەکرد. ئەم گروپە بەرپرسیارن لە تیرۆرکردنی سەعید یەزدان پەنا سکرتێری یەکێتیی شۆرشگێرانی گەلی کوردستانی ئێرانو بەرپرسیاریشن لە ژەهراویکردنی ئاوی خواردنەوەی پێشمەرگەکانی ئەو حیزبە لە شارۆچکەی باینجان کە بووە هۆی تیرۆرکردنی کۆمەڵێك پێشمەرگە، سکرتێری ئاگری سوور (محەمەد پێنجوێنی) بەشێوەیەکی نادیار کوژرا. کە پێدەچێت کوشتنەکەی دەستی ئێران خۆی لەپشتەوە بوویێت، لە ساڵی 2000یش ئیتلاعات لە گەڕەکی ئازادیی شاری سلێمانی سکرتێری گروپێکی ئیسلامی میانرەویان تیرۆرکرد لە ماڵەکەی خۆیدا لەگەڵ خێزانەکەیو بووكو کورەکەیو حیمایەکەیدا .هەروەها لە 1997/8/19 لە دەرەوەی شارۆچکەی دوکان سەعیدی مورادیو ئیسماعیلی نمەکیو عەلی زەگالیان تیرۆرکردو پێنج کەسی دیکەشیان لێ بریندارکردن.

هەرچی سەبارەت بە شەڕی ناوخۆی کوردستانە، لە دەیەی کۆتایی سەدەی رابردوودا ئێران هەڵگیرسێنەرو ئاگرخۆشکەری زۆربەی ئەو شەڕانە بووە کە لەنێوان حیزبە کوردییەکاندا روویداوە، زۆربەی جار بەنهێنیو هەندێکجاریش بەئاشکرا.

لەمڕووەوە ئیتلاعات دەورێکی سەرەکیی هەبوو لە هەڵگیرساندنو بەردەوامبوونی شەڕی بزووتنەوەو یەکێتیی دا لە ساڵی 1993. لەو شەڕەدا ئێران یارمەتیی هەردوو لای دەدا، هەروەها ئێران دەوری باڵای هەبووە لە هەڵگیرسانی شەڕی پارتیو یەکێتیی ساڵی 1995. بەرپرسێکی سیاسی ئاماژەی بەوەدا :"لەدوای ساڵی 1991ەوە لە هەموو شەڕێکی ناوخۆیی کوردو کورددا هەر گوللەیەك بەیەکەوە نرابێت، گوللەی ئێرانی بووە."

لە ساڵی 1996یشدا سوپای پاسدارانی ئێران 200 کیلۆمێتر سنووری هەرێمی کوردستانی بەزاند و هاتە کۆیە بۆ تەسفیەکردنی دیموکرات، بەڵام خەڵکی شارەکە بەریان بەو مەجزەرەیە گرتو نەیانهێشت ئەو کارەساتە رووبدات. لە مانگی ئابی ساڵی 1996یش ئێران بەئاشکرا هاوکاری یەکێتیی کرد بۆ تەسفیەکردنی پارتیو هێندەی نەمابوو پارتی ئاڵای سپیی تەسلیمبوون هەڵبکات بەجۆرێك مەسعود بارزانی هاتە قسە بۆ کەناڵەکانی راگەیاندنو وتی "پلانێکی ئێرانی بۆ داگیرکردنی عێراق لەئارادایە."

لەسەر بنەمای ئەم بانگەوازەی مەسعود بارزانی گڵۆپی سەوزی ئەمریکا بۆ عێراق هەڵکراو دەبابەی عێراقی هەولێری داگیرکردو هەتا سنووری ئێران یەکێتیی راونا. ئێستا دوای پانزە ساڵ بەسەر ئەو رووداوەدا، کاتێك ئاور لە رابردوو دەدەینەوە، دەتوانین ئەو راستییە ببینین کە ئەوەی لە ماوەی ئەو مانگەدا روویدا گەمەیەکی ترسناکی دەزگا ئیستیخباراتییەکانی دونیابوو کە لەلایەك (دەزگای زانیاری، ئیتلاعات، حیزبوڵڵاو موخابەراتی سوری)و لەلایەکی دیکەشەوە (پاراستن، موساد، سی ئای ئەی، دەزگای هەواڵگریی عێراق، میتی تورکی) بوون کە دیارە هاوکێشەکە بە قازانجی گروپی دووەم شکایەوە.

هەرچەندە بزووتنەوەی ئیسلامی ماوەی چەند ساڵ لە هەڵەبجەدا دەسەڵاتی گرتەدەستو پاڵی بەپاڵ راجیمەکانی ئێرانەوە دابوو، بەڵام هەر ئێران خۆی بوو ساڵی 1997 گڵۆپی سەوزی بۆ یەکێتیی هەڵکرد تاوەکو هەڵەبجە بگرێتەوە .

بەرپرسی یەکەمی ئیتلاعات لە هەرێمی کوردستان ناوی (ئاغای حورمەتی)یەو جێگرەکەشی ئاغای (رەحیمی)یە. ئاغای حورمەتی هەنووکە بەرپرسی نووسینگەی سلێمانی کۆماری ئیسلامیی ئێرانە کە بنکەکەی لە گردی زەرگەتەی سلێمانییە، ئیعتیمادی باڵای هەیەو سەرپەرشتیی کارەکانی سلێمانیو هەولێر دەکاتو پلەکەی خوار وەزیرە .بەڵام بارەگای ئیتلاعات لە سلێمانی لە گردی ئەندازیارانەو کەسێك سەرپەرشتیی کارەکانی دەکات بەناوی (فازیل) کە بەرپرسی چالاکییەکانی ئیتلاعاتە دژی حیزبە ئۆپۆزسیۆنەکانی کوردستانی ئێران لە هەرێمی کوردستاندا. لە هەولێریش بارەگای کونسوڵخانە لە گەڕەکی (منارە)و بارەگای ئیتلاعاتیش لە گەڕەکی (دۆلاراوا)ی هەولێرەو بەرپرسی ئیتلاعات لە هەولێر ناوی (عەباسی موحیبی)یە. هەموو بەرپرسە باڵاکانی ئیتلاعات لە هەرێمی کوردستان دەمانچەی لێزەریان پێیەو بە سەیارەی مۆدێل کۆن هاتوچۆ دەکەن.

بەشێك لە كارەكانی ئەم قەرارگایانە دروستكردنی بەڵگەی سەفەرە بۆ ئەوانەی سەردانی ئێران دەكەن، بەڵام جۆرێكی دیكەی بەڵگە هەیە پێیدەوترێت "كارتی سەوز". ئەم كارتە تایبەتە بە ئەوانەی كە دۆستی نزیكی خۆیانن و لە تەواوی ئێراندا وەكو ناسنامەی باری شارستانی كاری پێدەكرێت.

هەروەها هەندێك لە سەركردە باڵاكانی سوپای قودس و ئیتڵاعات سەردانی هەرێمی كوردستانیان كردووە، لەوانە؛ ئەحمەد فروزەندە جێگری سەرۆكی قەرارگای رەمەزان، كە پەیوەندیی بەهێزی لەگەڵ سەركردەكانی كورددا هەیە و لە 25ی ئەیلولی 2006دا سەردانی هەرێمی كوردستانی كردووە و لەگەڵ تاڵەبانی و بارزانیدا كۆبووەتەوە .

هەرێمی كوردستان بۆ كۆماری ئیسلامیی ئێران (قووڵایی ستراتیژی)ی هەیە. حكوومەتی ئیسلامی دەیەوێت شەڕی بەرژەوەندییەكانی لەگەڵ ئەمریكا و ئیسرائیلدا لە دەرەوەی خاكی خۆی بكات. بۆ ئەم مەبەستەش هەرێمی كوردستان گونجاوترین شوێنە بۆ ئەو كارە، چونكە چەقی بەریەككەوتنی بەرژەوەندییەكانی ئێران و ئەمریكا و ئیسرائیلە. ئێستا بەشێكی گرنگ لە كارەكانی ئیتڵاعات شوێن پێ هەڵگرتنی چالاكییەكانی دەزگای مۆسادو دەزگای هەواڵگریی ئەمریكیی و بنكەو بارەگاكانی ئەمریكایە لە هەرێمی كوردستاندا. بۆ نموونە؛ ئیتڵاعات توانیی كەمپێكی راهێنانی دەزگای مۆساد لە ناوچەی زاوێتەی بادینان ئاشكرا بكات و بەهۆی ئەوەشەوە كەمپەكە پێچرایەوە بۆ شوێنێكی نادیار. سەرچاوەیەك لە دەزگایەكی ئاسایشی پارتی بە (لڤین)ی راگەیاند «ئیتڵاعات چاوی لەسەر ئەو كادیرە پێشكەوتووانەی پارتییە كە بەشداریی خولی حەفتاونۆی مۆسادیان كردووە و بەدەستی ئیسرائیلیان دەزانێت لە ناوچەكەدا.» دەتوانرێت بوترێت كاركردنی ئێران لەسەر هەرێمی كوردستان لە رووی هەواڵگری(جاسووسی)یەوە، بە شێوەیەكی چڕوپڕ و بە ئیعتیرافی هەندێك لایەنی پەیوەندیدار، بەهێزترین و چالاكترین دەزگای هەواڵگرییە لەنێو ئەو دەزگایانەی لە هەرێمی كوردستاندا كاردەكەن. بەرپرسێك لە دەزگای موخابەراتی عێراق ئەوەی بۆ (لڤین) پشتراستكردەوە و ئاماژەی بەوەدا «ئەگەر ئیتڵاعات بیەوێت لەماوەی هەفتەیەكدا كوردستان ژێراوژوور دەكات».

ئیتڵاعات لە چەند روویەكەوە كار لەسەر هەرێمی كوردستان دەكات كە ئەمانەن:

یەكەم: كاركردن لەسەر حیزبە كوردییەكانی عێراق

ئێران بەشێوەیەكی بەربڵاو لە هەوڵی مسۆگەركردنی هاوكاریی و پەیوەندیی حیزبە كوردییەكانی عێراقدایە، چ ئەوانەی خۆی دەستی هەبووە لە دروستكردنیاندا (وەكو بزووتنەوە)، چ ئەوانەی كە لە چوارچێوەی ستراتیژی ئێراندا خۆیان رێكخستووە (وەكو حیزبی سۆسیالیست). جگە لەوەی راستەوخۆ هەندێك حیزبی دروستكرد، لەوانە: پارتی راپەڕینی كوردستان و ئاگری سووری كوردستان.

ئێران لە رێگەی قەرارگای رەمەزانەوە، پەیوەندیی لەگەڵ سەرجەمی حیزبە كوردییەكاندا هەبووە و بەپێی كەوتنە ناو ستراتیژی بەرژەوەندییەكانەوە، هاوكاریی كردوون .بەرپرسێكی ئۆپۆزسیۆنی ئێرانی جەختی لەسەر ئەو راستییە كردەوە كە زۆربەی حیزبە كوردییەكان لە قەرارگای رەمەزان مووچەیان هەیە. ئەو بەرپرسە وتی: «لەنێو حیزبە كوردییەكاندا تەنها دوو حیزب هەیە كە دژی حیزبە كوردییەكانی ئێران كاریان نەكردبێت، ئەوانیش (حیزبی شیوعیی و یەكگرتووی ئیسلامی)ن.» ئەو بەرپرسە وتیشی: «جگە لەوەی راستەوخۆ لەلایەن ئەو دوو پارتەوە (پارتی راپەڕین و ئاگری سوور) ئەندامانمان تیرۆر كراون، هەندێك حیزبی دیكە وەكو چاوساغ كاریان بۆ ئێران كردووە ئێرانیان لە جموجۆڵ و هاتوچۆو شوێنی حیزبە ئۆپۆزسیۆنەكانی ئاگاداركردتەوە.» ئەو بەرپرسە ئەوەشی وت: «زۆربەی جار رێكەوتن و سەفقەی نێوان حیزبە كوردییەكانی عێراق و كۆماری ئیسلامیی ئێران، لەسەر حسابی كوشتن و گرتن و راونان و دەركردن و بێدەنگكردنی حیزبە ئۆپۆزسیۆنەكانیكوردستانی ئێران بووە .»

هەرچەند ئێستا رێككەوتنێكی جێنتڵمانانە لەنێوان یەكێتیی و كۆماری ئیسلامی ئێراندا هەیە كە یەكێتیی گرەنتی دانیشتنی بێدەنگی كۆمەڵە و دیموكرات و شۆڕشگێران و حیزبە كوردییەكانی تر بكات، لە بەرامبەریشدا ئێران دەست

لە نێرۆری ئەندامو کادیرانی ئەو حیزبانە هەڵبگرێت. سەرەڕای ئەو ڕێککەوتنانەش، ئیتلاعات هێشتا لە چالاکییەکانی خۆی بەردەوامە. چاودێرێکی ئەمنی جەختی لەسەر ئەوە کردەوە »**هەر کەسێك کوژراو بکوژەکەی دەستگیرنەکرا، ئەوە کاری ئیتلاعاتە، چونکە ناتوانین ئەندامانی ئیتلاعات دەستگیربکەین.»** هەندێکجاریش ئێران ڕاستەوخۆ یا ناڕاستەوخۆ دەستی هەبووە لە کاروباری ناوخۆی حیزبەکانی کوردستانو وەرگرتنی پۆستو بەرپرسیارێتییە حیزبیو حکومییەکان، بەتایبەت لە دیاریکردنی ڕابەری بزووتنەوەو پێشەوای کۆمەڵی ئیسلامیو دانانی پارێزگارو وەزیرو ئەندامانی مەکتەبی سیاسیو سەرکردایەتیو سەرکردە سەربازییەکانی یەکێتییدا .

دووەم: کارکردن لەسەر حیزبە ئۆپۆزسیۆنەکانی ئێران

بەشێکی دیکەی کارکردنی ئیتلاعاتی ئێران لە هەرێمی کوردستاندا، چاودێریکردنو ئیختیراقکردنو ئەنجامدانی کردەوەی تیرۆریستییە لەدژی حیزبە کوردییە ئۆپۆزسیۆنەکانی ئێران. لەمڕووەشەوە جگە لە تێرۆری 300 کەس لە نەیارەکانی لە چوارچێوەی هەرێمی کوردستان لە ماوەی حەڤدە ساڵی ڕابردوودا، چەندین جار هەوڵی ئیختیراقکردنی ئەو حیزبانەی داوە. بەرپرسی یەکێك لە حیزبە ئۆپۆزسیۆنەکانی کوردستانی ئێران ئاماژەی بەوەدا »لە هەموو 30 کەسێك کە دەیانەوێت پەیوەندی بە ئێمەوە بکەن، 20یان ئیتلاعات ڕەوانەی کردوون، تەنانەت هەندێك لەوانە بە سیناریۆی زۆر قورسەوە دەنێردرێن. بۆ نموونە؛ کەسی وایان ناردووە، لە ئێران پاسداری کوشتووەو هەڵهاتووەو ئێران خۆشی ئەمری ئیعدامی دەرکردووە، پاشان هاتووەتە ناو ئێمەو داوای بە ئەندامبوونی کردووە. کەچی لە بنەمادا هەموو ئەوانە سیناریۆیەك بوون بۆ ئەوەی ئێمە متمانە بەو کەسانە بکەین.» ئەو بەرپرسە ئەوەی نەشاردەوە کە هەوڵی ئیختیراقکردنیان زۆرەو بە بەردەوامی لە هەوڵی دۆزینەوەی ئەوانەدان کە ئیتلاعاتی ئێرانن‌و هەندێك لەوانە بە پلانی زۆر مەترسیدارەوە گیراون، لەوانە؛ ژەهراویکردنی سەرچاوەی ئاوی پێشمەرگەکان وەکو ئەوەی لە قەزای کۆیەو شارۆچکەی بایەنجان ڕوویدا بەرامبەر بە پێشمەرگەکانی دیموکراتو شۆڕشگێڕانو پلانی تیرۆرکردنی سەرکردەکانو ڕێبەرانی حیزب. ئەو بەرپرسە ئاماژەی بەوەدا کە ئەوانیش لە ڕێگەی هەندێك سەرچاوەی خۆیانەوە بۆیان دەرکەوتووە کە (جیابوونەوەی ناو حیزبە کوردییەکانی ئێران) پلانێکی وردو کاربۆکراوی ئیتلاعاتە. ئەو بەرپرسە وتی: «لەدوای تیرۆرکردنی ژمارەیەك سەرکردەو ڕێبەرو کادیرو ئەندامەوە، ئیتلاعات گەیشتە ئەو پروایەی تیرۆری کەسەکان نایێتە هۆی تواندنەوەو پساندنی خەباتی ئەو حیزبانە، هەربۆیە لەبری ئەوە پلانی تیرۆری جەستەی حیزبەکانیان داڕشتووە لەبری جەستەی کەسەکان، کە بەداخەوە هەتا ڕادەیەکی زۆر توانیویانە لەم پلانەیاندا سەرکەوتووبن».

سێیەم: کونسوڵخانەو قەرارگاکان

دەزگای ئیتلاعات هەر بەوەوە نەوەستاوە کە لە کوردستاندا چالاکیی هەواڵگری بکات، بەڵکو بەشێك لە دامودەزگا هەواڵگرییەکانیشی بۆ هەرێمی کوردستان گواستووەتەوە .ئەگەر لە وڵاتانی دیکەدا نەریت بێت کە لە هەموو باڵیۆزخانەو کونسوڵخانەیەکدا کارمەندێکی پایەبەرزی هەواڵگری هەبێت، ئەوا بۆ ئێران دۆخەکە تەواو جیاوازە، چونکە باڵیۆزخانەو کونسوڵخانەکانی لە تەواوی دونیادا وەك دەزگایەکی هەواڵگری(جاسووسی) لەژێر چەتری دیپلۆماسیدا. کاریانکردووە هەربۆیە تەواوی ستافی نووسینگەو کونسوڵخانەو باڵیۆزخانەکانیان ئەفسەری پایەبەرزی سوپای قودسو ئیتلاعاتن. لەژێر چەتری ئەم ناوەدا دەتوانن بەئاسانتر بە کارەکانیان ڕابگەن، بەتایبەتی کە کارمەندی دیپلۆماسی بەپێی نەریتی نێودەوڵەتی حەسانە(مەسونیەت)ی دیپلۆماسی هەیە کە هەم ژیانی پارێزراوە هەم هاتوچۆشی ئاسانترە، لەسەر ئەم بنەمایەش بوو کە پترایۆس فەرماندەی گشتیی سوپای ئەمریکا لە عێراق ڕایگەیاند کە باڵیۆزی ئێران لە عێراق کازمی قومی ئەفسەری پایەبەرزی سوپای قودسە. لەم نێوەندەدا ئەوەی لە هەمووی ناسروشتیترەو جێگای سەرسامییە ئەوەیە کە هەتا پێش پرۆسەی ئازادیی عێراق، ئیتلاعات سڵی لەوە نەکردووەتەوە کە بارەگاکانی لەناو خاکی هەرێمی کوردستاندا بەناوی قەرارگای ڕەمەزانەوە بکاتەوە کە دیارە قەرارگای ڕەمەزان ئەو بەشەیە لە سوپای قودسو ئیتلاعات کە ئەرکی کۆکردنەوەی زانیاریو لێکۆڵینەوەو پلانو ئەنجامدانی کاری هەواڵگریی پێسپێردراوە لەناو خاکی عێراقدا .

چوارەم: ئابووری

بەو پێیەی 30%-40%ی پێداویستییەکانی رۆژانەی خەڵك لە هەرێمی کوردستاندا لە ئێرانەوە دێن، زیاتر لە 150 کۆمپانیای ئێرانی لە هەرێمی کوردستاندا لە بواری جۆراوجۆردا سەرمایەگوزاری دەکەن. بەپێی لیستێك کە لەلای گۆڤاری (لڤین)ە، تەنها لە سنووری پارێزگای سلێمانی 86 کۆمپانیای ئێرانی بەڕەسمی تۆمارکراون. تێچوونی چالاکییە هەواڵگری‌و سیاسی‌و سەربازییەکانی سوپای قودس‌و ئیتڵاعات، مانگانە لە 100 ملیۆن دۆلار تێدەپەڕێت، بەڵام لە هەمانکاتدا ئەم دەزگایە بۆ خۆی بنچینەیەکی ئابووریی گرنگی هەیەو لە چەندین بواردا سەرمایەگوزاری دەکات. بەپێی توێژینەوەیەك کە ساڵی 2004 لە زانکۆی تاران ئەنجامدراوە، داهاتی ساڵانەی سوپای قودس دوانزە ملیار دۆلار بووە. هەروەها بەپێی توێژینەوەکانی ساڵی 2007، 57%ی نێردەو هاوردەی ئێران‌و 30%ی نێردەی نەوتی ئێران لەلایەن کۆمپانیاکانی سەر بە سوپای قودسەوە ئەنجامدراون. بەم پێیەش زۆربەی زۆری ئەو کۆمپانیا ئێرانییانەی کە لە دەرەوەی سنووری ئێران سەرمایەگوزاری دەکەن سەر بە سوپای قودس‌و دەزگای ئیتڵاعاتن یاخود پەیوەندییان پێیانەوە هەیە .زۆرجاریش لەژێر باڵی ئەو کۆمپانیایانەدا کاری سیخوڕیان کردووە، هەتا ساڵی پاریش کۆمپانیا ئێرانییەکان لەلایەن دەزگایەکەوە سەرپەرشتیی دەکران بەناوی (ئەمینداڕێتیی گشتیی ئەنجومەنی کۆمپانیا ئێرانییەکان) کە کەسێکی ئیتڵاعات ڕێکخەری کارەکانیەتی بەناوی ئاغای (روحانی)، کە ڕێکخەری پەیوەندییەکانی نێوان کونسوڵخانەو کۆمپانیا ئێرانییەکانە. لە هەندێك لەو کۆمپانیایانەدا، تەواوی کۆمپانیاکەو لە هەندێکی دیکەیاندا تەنها سەرۆکی کۆمپانیاکە سەر بە ئیتڵاعاتن. لەنێو ئەم کۆمپانیایانەدا هەندێکیان ڕاستەوخۆ سەر بە ئیتڵاعاتن، لەوانە:

یەك: کۆمپانیای ئاریا لوقمان، کە بەرپرسەکەی ناوی (ئارپامش)ەو ئەفسەری ئیتڵاعاتەو بەشێك لە سەرمایەی ئیتڵاعات لەڕێگەی ئەم کۆمپانیایەوە دێتە هەرێمی کوردستانەوە .

دوو: کۆمپانیای شەهریار، کە تایبەتە بە گواستنەوەی هاوڵاتیان‌و کۆمپانیایەکی جیهانییەو خاوەنەکەی ئاغای (رۆحی)یەو لە تاران‌و مەریوان‌و سلێمانی نووسینگەی هەیە .

سێ: کۆمپانیای سەفینەی کۆماری ئیسلامی ئێران، کە بارەگاکەی لە سلێمانی دەکەوێتە نزیك شەقامی سەهۆڵەکەو 500 کارمەندی هەیەو لەنێوان مەریوان‌و پێنجوێن‌و تەوێڵەو بیارەو پەروێزخان بازرگانی دەکەن .

پێنجەم: ئەنسارولئیسلام

ئێران بەئاشکرا یاری بە کارتی ئەنسارولئیسلام لە بەرامبەر ئەزموونی هەرێمی کوردستاندا دەکات‌و بەپێی هەندێك هەواڵ لەدوا سەردانی نێچیرڤان بارزانی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ئێران، بەڕاشکاوی پێیانوتووە "ئەنسارو تلیاك، بەرامبەر بە پژاك و عەرەق(مەی)"ن. ئەمەش بەڵگەیەکی روونە کە ئەنسارولئیسلام وەکو دۆسیەیەك لەلایەن ئیتڵاعاتەوە یارییان پێدەکرێت .

بەپێی ئەو زانیارییانەی کە سایتی (ئیلاف) بڵاوی کردوونەتەوە، ئەنسارولئیسلام لە مەریوان بە ئاگاداریی ئێران کۆبوونەوە دەکەن لە هۆتێل زرێبارو لەلایەن کەسێکەوە ئیدارە دەکرێن بەناوی **مەلا محەمەدی قادری‌و** لەپشتی ئەو هۆتێلەشەوە چەند بینایەك هەیە کە تایبەتە بە ئەندامانی تاقمی ئەنسارولئیسلام. بەپێی زانیارییەکانی سایتی (ئیلاف)، لەنزیك شاری مەریوان سەربازگەیەکی مەشقی ئەنسارولئیسلام هەیە کە ڕاهێنان لەسەر بەکارهێنانی چەك‌و بۆمبی تەوقیتکراو(کۆنترۆڵ کراو)و پەلاماری پارتیزانیی دەکەن‌و لەلایەن ئێرانیشەوە ئەرکی ئیغتیالات‌و لەناوبردنی هەندێك سەرکردەو نەیاری ئێرانیان پێدەسپێردرێت لەنێو ریزی حیزبە کوردییەکانی عێراق‌و ئێراندا. کە دواترینیان هەوڵی تیرۆری (مەلا بەختیار)ی کارگێڕی ئەندامی مەکتەبی سیاسیی یەکێتیی بوو .

شەشەم: تلیاك

بەپێی لێدوانی عەمیدێکی ئاسایشی سلێمانی لە چاوپێکەوتنێکی پێشووتری (لڤین)دا ئەوان ئاگادارن کە ناردنی تلیاك بۆ هەرێمی کوردستان لەلایەن ئیتلاعاتەوە کارێکی رێکخراوەو دەیانەوێت مادە بێهۆشکەرەکان لە هەرێمی کوردستاندا بڵاوبێتەوە. ئەمە جگە لەوەی هەرێمی کوردستان دەکەوێتە سەر یەکێك لە قازانجهێنەرترین هێڵەکانی گواستنەوەی تلیاك کە (ئەفغانستان ئێران ..کوردستان.. ئوردن یان سعودیە)یە. لە زیندانەکانی هەرێمی کوردستانیشدا چەندین کەس بە تاوانی بازرگانی بە مادە بێهۆشکەرەکانەوە گیراون کە زۆربەیان ئێرانین. ئەمە جگە لەوەی گوماندەکرێت چەند تۆرێکی مافیایی لە هەرێمی کوردستان دروستبووبێت بۆ ئەم بازرگانییەو کەسی حیزبیی‌و عەشایری گەورە لەپشتیانەوە هەبن کە پەیوەندییان لەگەڵ ئیتلاعاتدا هەیە، بەتایبەتی لە ناوچەی هەورامان‌و هەڵەبجەی شەهید .

حەوتەم: بواری رۆشنبیری(کاری فەرهەنگی)

ئیتلاعات زۆر بەوردیی کار بۆ ئەوە دەکات کە فەرهەنگ‌و کولتوورو رۆشنبیریی خۆی بەسەر هەرێمی کوردستاندا بسەپێنێت‌و لەم ڕووەشەوە تا رادەیەکی باش سەرکەوتوو بووە، بەتایبەتی لەو ناوچانەی نزیکن لە ئێرانەوە. بۆ نموونە؛ هەڵەبجە، پێنجوێن، قەڵادزێ، سۆران‌و حاجی هۆمەران .هەروەها کەناڵی ئاسمانیی سەحەر بەتایبەت بۆ هەرێمی کوردستان ئاڕاستەکراوە، بە بەڵگەی ئەوەی لە تەواوی هەواڵەکانی ئەو کەناڵەدا ئاماژە بە بارودۆخی شارەکانی کوردستانی ئێران نادات کەچی 3-4 هەواڵی لەسەر هەرێمی کوردستان هەیە. بەرپرسی دووەمی یەکێك لە حیزبەکانی کوردستانی ئێران ئاماژەی بەوەدا کە بەم دواییانە ئیتلاعات لە هەوڵی ئەوەدایە لە رێگەی ئەو رۆژنامەنووسە ئێرانییانەی لە میدیاکانی کوردستاندا کاردەکەن، زانیاری کۆبکاتەوە. ئەو وتی: «رۆژنامەنووسان بەهۆی پیشەکەیانەوە دەتوانن بگەنە بەرزترین ئاستی زانیاری، لەبەرئەوە پەنا بۆ ئەو کەسانە دەبەن.» بەپێی لێدوانەکانی ئەو بەرپرسە، بەگومانەوە دەڕواننە ئەو رۆژنامانانەی کە ژمارەیەکی زۆر رۆژنامەنووسی ئێرانی کاریان تێدادەکەن. هەروەها تەلەفزیۆنی حیزبە ئیسلامییەکانی یەکگرتوو و کۆمەڵ‌و بزووتنەوە لەژێر هەژموونی تەلەفزیۆنە ئێرانییەکانداو بەبایەخی تایبەتەوە زنجیرە دۆبلاژکراوە ئێرانییەکان پەخشدەکەن.

17/10/2009لڤین :تایبەت

www.helwist.com